

Rudnay Gyula (1878-1957)

Fekvő lány tavaszi dombon, 1925 körül

Olaj, vászon 50x80 cm

Jelezve balra lent: Rudnay Gy.

Irodalom:

- Bényi László: Rudnay Gyula. Budapest, 1961.
- Kállai Miklós: Rudnay Gyula és művészete. Magyar Művészet, 1926.
- Kovács Péter: Rudnay Gyula. In: Magyar művészet 1919-1945. Szerk.: Kontha Sándor Budapest, 1985. 293-294.
- Németh Lajos: Modern magyar művészet. Budapest, 1972. 29.
- Rudnay Gyula emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, 1969. A katalógus bevezetőjét írta: Bényi László.

A "természeti környezetben magányosan merengő nő" képi toposzát feldolgozó mű szorosan illeszkedik Rudnay 1920-as évekbeli, érett korszakába.

A romantikus beállítottságú Rudnajt egész pályáján a "magyar lelkiségnek megfelelő festészeti nyelv" megteremtése foglalkoztatta. Korai szecessziós formakísérletei után (ld. e korszak egy kiemelkedő példáját *Sárga íriszek*, 1899, Múterem Galéria 1999 őszi képaució, 124.kép) a tízes években vásznait a sötét tónusok jellemzik, a komor barnák által uralt felületet egy-egy piros vagy fehér folt bontja meg. Ez az alföldi festők szegényember-tematikájához kötődő világ tudatosan a "magyar történelem sok sötét katasztrófáját" volt hivatva felidézni.

A húszas években tematikája bővül: az önálló tájbrázolás és az archaizáló felfogásban megfestett sokalakos kompozíciók foglalkoztatják. A történelmi témák feldolgozása mellett vonzódik a rokokós hangulatú társasági jelenetek megfestéséhez. A kosztümös szereplőket asztal körül mulatozva vagy tájban ábrázolja.

Képünk magányos nőalakjának szoros analógiáit e társasági jelenetek szereplői között találjuk. A fekvő figura jellegzetes, fél könyökre támaszkodó, másik karját maga elé ejtő pihenő, lábát aszimmetrikusan felhúzó tartása Rudnay egy korai rajz tanulmányához köthet. Pontosan ugyanez a tartás köszön vissza számos többfigurás képén, például a *Nemes hölgy és szolgája* című kép nőalakjában, a *Bohéme* című 1924-es vásznon (a bal sarokban pontos tükörszimmetrikus párját látjuk, bár gazdagabb öltözetben, s könyöklő kezében legyezővel). A festő monográfiusa, Bényi László által 1925 körülre datált *Kirándulás* című kép jobb szélén fekvő nőalakjával részleteket tekintve is szoros a kapcsolat: a tartás mellett a ruhadarabok is megegyeznek (kék, csipkés aljú szoknya, a fehér blúz felett rózsaszín csipkés kabátka).

Rudnay nagyrészt műteremben, képzeletből dolgozott. Bár a figura megformálása portrészzerű, valójában Rudnay kedvenc nőalakjáról van szó: ugyanezt a sötét hajú, határozott szemöldökű, keskeny orrú, csüngő fülbevalós fiatal nőt

fedezhetjük fel például legtöbbet reprodukált műve, a *Csipkékendős nő* (1920-as évek) modelljében vagy az *Olvasó nő* (1920-25 körül) című képen. A nőtípus ihletője valószínűleg felesége lehetett (*Feleségem*, 1920-as évek).

A nőalakot a társasági környezetből kiemelve, önálló motívumként használta fel a *Fekvő lány tavaszi dombon* című kép kompozíciójában. A tájbrázolás jellegzetesen Rudnays: a horizontot feltűnően alacsonyra helyezi, a vásznat a köríves ecsetvonásokkal megfestett világos égfelület uralja, amely boltívszerűen ráborul a tájra. Kevés a motívum: a sötétlő dombok vonalát itt-ott egy fa apró sziluettje bontja meg, az ég alján néhány báránnyelű, magasabban repülő madarak csoportja. Ez a világ köszön vissza az 1920-as évek tájképein (pl. *Mátravidék*, 1926; *Nagybányai táj*, 1926), s később ez jellemzi a 30-as évek tájbrázolásait is. Rudnajt a plein air festészet nem érdekelte; egy maga teremtette sajátosan redukált formanyelv kifejezési lehetőségeit kereste.

Palettája az 1920-as évek közepén világosodott ki, megmaradt azonban korábbi elvénél: egységes színvilágú festményein csak néhány kis kontrasztos színű folt (leggyakrabban piros vagy fehér) jelenik meg, képünkön például a nő hajában felvillanó vörös hajráf. (A *Kirándulás* megfelelő nőalakja pihenő jobb kezében piros kendőt tart.)

Rudnay korának elismert és befolyásos mestere volt. Pályájának éppen ebben a szakaszában, az 1920-as években aratta első jelentős sikereit. Számos külföldi kiállításon szerepelt, érmekeket nyert és a külföldi kritika lelkesen fogadta. Itthon 1922-ben lett a Képzőművészeti Főiskola tanára. Képünk közeli párhuzamát, a *Nemes hölgy és szolgája* című művét készülése után nem sokkal megvásárolta a brüsszeli Királyi Szépművészeti Múzeum. A szoros képi analógiák alapján *Fekvő lány tavaszi dombon* című vásznát 1925-re datálhatjuk.

A.J.

168. ►

Rudnay Gyula (1878-1957)

Fekvő lány tavaszi dombon, 1925 körül

Olaj, vászon 50x80 cm

Jelezve balra lent: Rudnay Gy.

Kikiáltási ár: 750.000 Ft

